

Voorliggend document legt de instructies vast waarvan sprake in het artikel 14 van het koninklijk besluit van 1 februari 2018 betreffende de statuten en de procedure voor de vaststelling van de Technische Specificaties.

TECHNISCHE SPECIFICATIES - STS

1. Kader, statuut en definitie

1.1 Wettelijk kader

De technische specificaties - STS betreffen de typevoorschriften zoals beschreven in het koninklijk besluit van 1 februari 2018 betreffende de statuten en de procedure voor de vaststelling van de Technische Specificaties.

1.2 Definitie

De STS zijn referentiedocumenten, met normatief en/of duidend karakter, die een specifieke bijdrage leveren voor de realisatie van bouwwerken volgens de regels der kunst en goed vakmanschap.

Het zijn publiek beschikbare referentiedocumenten, welke opgesteld worden op basis van een consensusvorming tussen alle, voor desbetreffend technisch onderwerp, belanghebbende actoren in de bouw.

De STS kunnen op zich verwijzingsdocumenten zijn, dan wel leidraden op basis waarvan voorschriften voor de realisatie van bouwwerken opgesteld kunnen worden.

1.3 Statuut

De STS zijn normatieve documenten en/of bevatten informatieve elementen. Dit houdt in dat de naleving ervan juridisch niet afdwingbaar is zonder effectief juridisch gefundeerd voorschrift dat naar de STS verwijst of er elementen uit opneemt.

Dergelijk voorschrift kan de vorm hebben van:

- federale wetgeving (wetten en koninklijke besluiten);
- regionale besluiten (decreten, ordonnanties, besluiten);
- private of publieke uitvoeringsbestekken, welke het naleven van de STS bindend maken overeenkomstig het verbintenisrecht (artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek).

De STS kunnen zelf verwijzen naar relevante wettelijke voorschriften.

De STS zijn normatieve documenten, maar onderscheiden zich als volgt van conventionele normen:

Ze worden gemaakt op basis van initiatieven van de bouwactoren, onder toezicht van de Technische Commissie voor de Bouw (TCB)¹.

STS worden niet noodzakelijk aangemeld (notificatieprocedure volgens richtlijn (EU) 2015/1535), maar worden dusdanig opgevat dat wanneer één of meerdere federale, gewestelijke, provinciale, stedelijke of gemeentelijke overheden of publiekrechtelijke instellingen ernaar verwijzen vanuit regelgeving en aansporingsmaatregelen (bv. fiscale maatregelen, subsidies) aanmelding mogelijk is.

STS kunnen een luik bevatten, waarin de principes beschreven worden hoe de betrokken partijen de overeenkomstigheid met de gestelde eisen kunnen aantonen, rekening houdend met de vereiste betrouwbaarheid.

De STS zijn gericht op het optimaliseren en/of normaliseren van de kwaliteit van bouwwerken. De erin opgenomen eisen houden rekening met de economische randvoorwaarden en zijn gemotiveerd door het algemeen belang. Deze eisen zijn verantwoordbaar en proportioneel met de risico's die ze afdekken en zijn dusdanig geformuleerd dat de bewijsvoering voor de conformiteit op een efficiënte wijze kan gebeuren.

1.4 Opvatting

STS kunnen diverse vormen aannemen (bv. type bestekteksten of leidraden voor het voorschrijven), ze kunnen het onderwerp beschrijven volgens:

- zijn opvatting (conceptueel);
- zijn functionaliteit (functioneel);
- zijn vereiste prestatie-eigenschappen (performantieel);
- of mits een omschrijving (descriptief).

2. Wisselwerking met regelgeving

2.1 Marktbeïnvloeding

Om geen ontoelaatbare marktbeïnvloeding te veroorzaken moet het algemeen economisch belang aantoonbaar zijn. De voorschriften moeten evenredig zijn en publiek bekendgemaakt worden.

De opdrachtgever, de voorschrijver of de overheidsinstelling die naar de STS verwijst, kan gelijkwaardige oplossingen toelaten.

De vaststelling van de gelijkwaardigheid valt dan onder zijn of haar verantwoordelijkheid.

¹ Cf. het koninklijk besluit van 20 december 2016 betreffende de oprichting van de Technische Commissie voor de Bouw..

2.2 Verwijzing naar STS in het kader van wettelijke reglementen en wettelijke subsidieregelingen

Indien door een regelgevende overheid naar een STS wordt verwezen, dan moet deze overheid instaan voor de verantwoording hiervoor in functie van haar strategische beleidslijnen, in het bijzonder m.b.t. de uniciteit van de verwijzing en de evenredigheid en desgevallend voorzien in een procedure voor het aantonen van de gelijkwaardigheid. Ingeval de overheid een kwaliteitskader wil inrichten met bepaalde opgelegde controles dan mogen deze controles slechts op generieke wijze beschreven worden wanneer ze in de STS opgenomen zijn.

De betreffende regelgeving dient te worden aangemeld bij de Europese Commissie.

2.3 Relatie tot de Europese technische harmonisatie

Type-voorschriften voor producten, bepaald in een STS, houden steeds rekening met de geharmoniseerde technische taal (productkenmerken, proefmethodes, systemen van conformiteitsbeoordeling), die overeenkomstig de Bouwproductenverordening is opgenomen in de geharmoniseerde normen. Deze normen zijn immers opgesteld vertrekkende van de fundamentele voorschriften die de subsidiaire nationale wetgevingen omvatten.

Type-voorschriften voor producten, bepaald in een STS, kunnen (maar moeten niet verplicht) rekening houden met de geharmoniseerde technische taal, die overeenkomstig de Bouwproductenverordening is opgenomen in de Europese beoordelingsdocumenten.

2.4 Relatie met andere niet geharmoniseerde referentiedocumenten

Ingeval er in bepaalde domeinen geen geharmoniseerde technische specificaties voor de producten of systemen bestaan voor de bepaling van de geschiktheid voor het gebruik:

- worden de productkenmerken en bijhorende proefmethoden in de STS vastgelegd; of
- er wordt verwezen naar andere referentiedocumenten (bv. internationale / nationale / buitenlandse normen); of
- er wordt verwezen naar referentiedocumenten die eventueel in een consensueel, vrijwillig kader zijn opgesteld, voor zover de gelijkwaardigheid voorzien is en ze niet tegenstrijdig zijn met de geharmoniseerde specificaties, die op dit domein betrekking hebben.

De STS kunnen een alternatieve route mogelijk maken voor de partijen die wensen te werken met andere referentiedocumenten of eigen criteria. Een dergelijke alternatieve route moet minstens tot een gelijkwaardige kwaliteit en betrouwbaarheid leiden. De STS kunnen de beginselen daarvoor bevatten, rekening houdende met de punten 2.1 en 2.2 voor wat betreft de vaststelling van de gelijkwaardigheid.

De regels van de richtlijn op de overheidsopdrachten inzake de hiërarchie van de referentiedocumenten moeten gerespecteerd worden: eerst verwijzen naar Europese normen, dan naar internationale normen, nadien naar nationale normen (die geen omzetting zijn van Europese normen), enz.

2.5 Geschiktheids- en conformiteitsbeoordeling

In dit document moet onder geschiktheids- of conformiteitbeoordeling één of een combinatie van de volgende activiteiten verstaan worden:

- de keuring of de technische beoordeling van de producten of systemen;
- de certificatie van de producten of systemen;
- de certificatie van de uitvoerders of personen.

Dergelijke beoordelingen kunnen slechts in een STS worden voorgeschreven indien ze noodzakelijk zijn voor de betrouwbaarheid, rekening houdende met de voor het bouwwerk geldende risico's, in het bijzonder deze die voortvloeien uit de bezorgdheid voor de duurzaamheid van het bouwwerk.

Met andere woorden, in de gevallen waarbij niet geschikte of conforme producten verhoogde risico's voor de standzekerheid, de prestaties, het gebruik of de duurzaamheid van de bouwwerken met zich meebrengen, kan er beroep gedaan worden op een systeem van geschiktheids- of conformiteitbeoordeling die het nastreven van een relatieve zekerheid over het gewenste kwaliteits- en betrouwbaarheidspeil als doel heeft. Ingeval de toepassing van de producten door de uitvoerders een significante invloed heeft op de prestaties van het verwerkte product in het bouwwerk of op de kwaliteit van het bouwwerk kan een systeem van certificatie van de uitvoerders of personen voorgeschreven worden.

Ingeval de STS een systeem van geschiktheids- of conformiteitbeoordeling voorschrijft, mag niet worden verwezen naar concrete feitelijk georganiseerde keurings- of certificatiesystemen. In de STS wordt niet verwezen naar specifieke, met naam genoemde merken voor de bevestiging van de gebruiksgeschiktheid of de conformiteit.

De STS mag enkel generieke eisen voor de organisatie van geschiktheids- of conformiteitbeoordeling bevatten, welke opgenomen worden in een informatieve bijlage aan de STS. De voorschrijver of opdrachtgever of de reglementering kan hiernaar verwijzen. De bijlage bevat de generieke eisen voor de organisatie van een collectief kwaliteitskader dat kan worden ingericht op vraag van één of meerdere belanghebbende partijen ter ondersteuning van de kwaliteit van de gebruikte producten of systemen of voor de correcte toepassing van de in de STS beschreven technieken.

De keuringen of certificatie moeten worden uitgevoerd door onafhankelijke organisaties die beschikken over een relevante accreditatie verstrekt door BELAC of een ander lid van European Accreditation (EA). De technische beoordeling van gebruiksgeschiktheid dient te gebeuren door een technische beoordelingsinstelling aangewezen in het kader van de verordening (EU) Nr. 305/2011.

Iedere organisatie voor geschiktheids- of conformiteitbeoordeling die op basis van de bijlage en haar organisatiesysteem beoordelingen uitvoert, moet voldoen aan de vastgelegde eisen.

De opdrachtgever, voorschrijver of overheidsinstelling die naar de bijlage verwijst, is verantwoordelijk voor de evaluatie van de conformiteit van de organisatie aan de vastgestelde eisen.

2.6 De verantwoordelijkheden betreffende de STS

De Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie (afgekort FOD Economie) zorgt voor het uitgeven van de STS. Zij legt de format van de STS vast. De gevalideerde STS (zie punt 4.2) worden gepubliceerd op haar website.

Voor wat betreft de technische inhoud, zijn de FOD Economie of de TCB niet aansprakelijk voor de juistheid en volledigheid van de STS. De TCB neemt een beslissing betreffende de conformiteit van de STS met deze procedure en het koninklijk besluit van 1 februari 2018.

De typevoorschriften ontslaan de ontwerpers, de kopers en de verkopers niet van hun aansprakelijkheid. Zij behelzen geen waarborg van de overheid of van de TCB, noch van de opstellers van de STS. Zij verlenen de verkrijger geen alleenrecht op de vervaardiging of op de verkoop.

3. Inhoud van de STS

Een STS moet de onderstaande aspecten omvatten, indien van toepassing en relevant voor het beoogde doel:

- keuze van producten of systemen in functie van de gebruiksgeschiktheid d.m.v. het vastleggen van prestatiekenmerken (waarvan de prestaties zijn uitgedrukt in niveau, klasse of op beschrijvende wijze), functionele kenmerken en/of beschrijvende kenmerken;
- ontwerp- en berekeningsmethodes, waar mogelijk door verwijzing naar genormaliseerde methodes;
- verwijzing naar of rekening houden met de bestaande bouwreglementering (bv. brand);
- uitvoeringsmethodes en –procedés en opmeetcodes, waar mogelijk door verwijzing naar publiek erkende referentiedocumenten;
- organisatieaspecten voor de processen bij de uitvoering / bij het verwezenlijken van de bouwwerken;
- principes voor de geschiktheids- of conformiteitbeoordeling (zie punt 2.5);
- voorschriften voor methodes van onderhoud en herstelling.

NOTA: In functie van de stand van ontwikkeling van bepaalde technologieën of de verantwoording van bepaalde eisen van gebouwen kunnen de belanghebbende partijen, waarvan sprake in punt 4, in afwijking van de hierboven opgesomde vereiste inhoudelijke aspecten van een STS, beslissen om een beperkt technisch document op te stellen: “STS-P”. De “STS-P” behandelt de deelaspecten, die een specifieke bijdrage leveren aan de realisatie van bouwwerken, zoals bijvoorbeeld voorschriften voor het gebruik van duurzame of innovatieve producten, metingen en prestaties van bouwwerken of vergelijkende voorschriften voor de keuze van materialen of technieken. De “STS-P” voldoet aan de in dit document opgesomde toepasselijke eisen, met uitsluiting van punt 3, alinea 1.

De STS moeten in alle omstandigheden in overeenstemming zijn met de wettelijke technische bepalingen terzake (bouwregelgeving). Deze wettelijke bepalingen kunnen vanuit de STS worden aangewezen, of ze kunnen erin opgenomen zijn bij wijze van duiding.

Voor zover regelgeving van toepassing is op bouwproducten en/of –werken, duiden de STS aan welke de vanuit deze regelgeving gestelde prestatie-eisen zijn, en hoe hieraan voldaan kan worden. De regelgeving kan Europees, federaal, regionaal of lokaal van oorsprong zijn.

De STS moeten gebaseerd zijn op objectieve kenniselementen en moeten het proportionaliteitsbeginsel respecteren. De opgelegde voorschriften moeten minstens in verhouding zijn met het risico van niet-naleving van de fundamentele eisen van de bouwwerken.

De STS kan vermelden wie verantwoordelijk is voor het aspect onderhoud en herstelling.

De STS moet de Europese Richtlijnen en Reglementen met betrekking tot het vrij verkeer van goederen respecteren.

De STS moet rekening houden met de bepalingen van de wetgeving op de overheidsopdrachten, om als verwijzingspecificatie te kunnen worden gebruikt.

M.b.t. het karakter van de STS als verwijzingsdocument gelden de regels die ook voor normen gelden (NBN, CEN en ISO).

4. Aanvraag, ontwikkeling, aanvaarding, actualisatie en intrekking van STS

4.1 Algemeen

De STS wordt opgemaakt op aanvraag van de belanghebbende partijen, die zich groeperen overeenkomstig bepaalde regels (zie punt 4.2). De aanvraag gebeurt bij het secretariaat van de TCB dat wordt waargenomen door de Dienst die binnen de FOD Economie bevoegd is voor de toepassing van de Verordening (EU) nr. 305/2011. De TCB verleent het mandaat tot het opstellen en beheer van de STS.

Het secretariaat van de TCB houdt toezicht op en behandelt de klachten m.b.t. de conformiteit van de STS met deze procedure en houdt de TCB op de hoogte ingeval de overeenstemming niet geborgd is of in twijfel getrokken wordt.

De betreffende gemandateerde organisatie moet aan deze procedure voldoen. Wanneer er wordt vastgesteld dat de hiervoor genoemde organisatie niet of niet meer aan de gestelde eisen voldoet, kan indien nodig de TCB het mandaat toewijzen aan een andere instelling.

De bevoegde overheid brengt, d.m.v. de TCB alle belanghebbende partijen op de hoogte van de toewijzing van de ontwikkeling en onderhoud van een STS aan een organisatie.

4.2 Ontwikkeling en aanvaarding

De aanvraag tot ontwikkeling van de STS gebeurt bij het secretariaat van de TCB door een neutrale instelling, met name een conformiteitbeoordelingsinstelling, een overheid, een onderzoekcentrum of een onderwijsinstelling met aantoonbare competentie in het domein. Voor de draagkracht van de STS is het belangrijk dat alle belanghebbende partijen kunnen deelnemen aan de werkgroep die de STS ontwikkelt. De neutrale gemandateerde instelling, waaraan de ontwikkeling van de STS gegund wordt door de TCB, moet voorafgaandelijk aan de aanvraag identificeren welke partijen in het domein, die een significant belang hebben of een significante bijdrage kunnen leveren bij de ontwikkeling van de STS, uitgenodigd worden. De volgende partijen komen in aanmerking:

- **Conformiteitbeoordelingsinstellingen**
- Federaties van architecten
- **Federaties of bij ontstentenis vertegenwoordigers van aannemers (uitvoerders)**
- **Federaties of bij ontstentenis vertegenwoordigers van fabrikanten**
- Organisaties die bouwheren vertegenwoordigen (private en/of publieke)
- Huisvestingsmaatschappijen
- **Onderzoekscentra**
- Studiebureaus
- Normalisatieactoren
- Maatschappijen die nutsvoorzieningen beheren
- **Onderwijsinstellingen**
- **Federale, gewestelijke of andere overheden**
- Overige (te bepalen in functie van het toepassingsgebied van de STS)

Na identificatie van de partijen, nodigt de gemandateerde instelling de belanghebbende partijen uit om deel te nemen aan de werkgroep. De gemandateerde instelling neemt het secretariaat van deze werkgroep waar. De in het vet aangeduide partijen moeten verplicht actief deelnemen ingeval zij een significant belang hebben bij of een significante bijdrage kunnen leveren bij de ontwikkeling van de STS.

Vooraleer de aanvraag in te dienen moet de gemandateerde instelling de belanghebbende partijen consulteren over hun bereidheid om deel te nemen, over de haalbaarheid van het opstellen van een STS en de draagkracht ervan en ze moet een consensus bereiken over het onderwerp, de inhoudelijke aspecten (cfr. punt 3), het toepassingsgebied van de STS en de finalisatiedatum van de STS. Na akkoord van de betrokkenen, stelt zij hieromtrent een proces-verbaal op dat opgestuurd wordt naar het secretariaat van de TCB. De beoordeling van de aanvraag door het secretariaat en het proces-verbaal worden voorgelegd aan de TCB die een beslissing neemt omtrent de aanvraag.

Het secretariaat van de TCB informeert de bouwsector via zijn website over de ontwikkeling van de STS en de gemandateerde instelling. Een lid van de TCB of het secretariaat van de TCB kan op zijn verzoek steeds aan de vergaderingen van de werkgroep deelnemen. Het secretariaat van de TCB ontvangt steeds de uitnodigingen van de vergaderingen.

De gemandateerde instelling staat in voor de organisatie, het beheer en de werking van de werkgroep, in dewelke geen enkel belang mag overheersen. Deze partijen worden bij aanvang van de activiteiten van de werkgroep gecontacteerd om actief, dan wel passief, aan de werkzaamheden van de werkgroep te willen deelnemen en een vertegenwoordiger aan te duiden. Nadat hun eventuele deelname bevestigd is, verloopt de verdere communicatie via de aangeduide vertegenwoordiger. De partijen die actief, dan wel passief, medewerking verleenden worden in desbetreffende STS vermeld, zonder dat daarbij de vertegenwoordiger geïdentificeerd wordt. Iedere partij wordt door één of meerdere personen vertegenwoordigd. Het feit dat verschillende personen één partij vertegenwoordigen, mag het belang ervan in de ontwikkeling van de STS niet vergroten.

Na het bereiken van een consensus binnen de werkgroep, verstuurt de gemandateerde instelling aan het secretariaat:

- het finaal ontwerp van de STS;
- het bewijs (d.m.v. Pv's, e-mails of andere) van de bereikte consensus en de rechtvaardiging van het feit dat er geen rekening wordt gehouden met bepaalde opmerkingen of bezwaren tegen het uiteindelijke ontwerp;
- de redenen voor elke afwijking t.a.v. deze procedure, onverminderd de toepassing van het koninklijk besluit van 1 februari 2018.

Het secretariaat beoordeelt deze documenten. Het secretariaat legt het resultaat van de beoordeling en het ontwerp van de STS voor aan de TCB. De TCB neemt een beslissing over de validiteit van de STS.

4.3 Publicatie en intrekking van de STS

De FOD Economie publiceert de STS die gevalideerd is en aan de format voldoet. Het secretariaat houdt een lijst bij van de gevalideerde STS, die op eenvoudige vraag ter beschikking wordt gesteld. De gevalideerde STS en de betrokken lijst worden gepubliceerd op zijn website. Via dit kanaal brengt het secretariaat alle belanghebbende partijen op de hoogte van de toewijzing van de ontwikkeling en onderhoud van een STS aan een organisatie.

De TCB kan, mits gegronde technische redenen of ingeval de eisen van deze procedure niet meer gerespecteerd worden, beslissen om de STS in te trekken.

4.4 Actualisatie van de STS en van de publicatie

Het is belangrijk dat de STS actueel gehouden wordt. De instelling waaraan de ontwikkeling van de STS gegund werd, wordt in principe bereid gevonden om de actualisatie behoeften tijdig in te vullen. Deze instelling behoudt het recht en de verantwoordelijkheid voor het doorlopend actueel houden van de STS, voor zover de instelling aan de criteria blijft voldoen.

Een actualisatie dringt zich op na aanvraag van elke partij die er om vraagt mits technisch gegronde redenen of naar aanleiding van de evolutie / innovatie in het domein. De vraag wordt gericht aan de gemandateerde instelling.

Ten laatste **vijf jaar** na publicatie of na elke herziening, neemt de gemandateerde instelling het initiatief om de noodzaak tot herziening van de STS te evalueren.

Bij elke herziening wordt deze procedure opnieuw doorlopen. Het secretariaat wordt via het proces-verbaal, waarvan sprake in § 4.2. ingelicht over de al dan niet gewenste actualisatie. Deze procedure wordt binnen een termijn van maximaal één jaar doorlopen.

Wanneer deze procedure niet meer vervuld wordt door de gemandateerde instelling of wanneer de instelling de actualisatie niet meer op zich wenst te nemen, dan zal er naar een andere instelling gezocht worden die aan de criteria voldoet en die bereid is om het werk over te nemen.

De STS kan op de website van de FOD Economie gepubliceerd blijven, met de melding dat ze niet meer actueel is, ingeval de STS:

1° vijf jaar na de eerste publicatie niet in herziening is; of

2° vijf jaar na de laatste revisie niet in herziening is; of

3° in herziening is maar de termijn van één jaar is overschreden.

5. Conclusie

De FOD Economie publiceert de STS en stimuleert het gebruik ervan door de bouwsector.

Vermits de STS een specifieke bijdrage leveren voor de realisatie van bouwwerken volgens de regels der kunst en goed vakmanschap, zijn de documenten in de eerste plaats bestemd voor de opdrachtgevers, zijnde de voorschrijvers en ontwerpers en, rechtstreeks of onrechtstreeks de bouwheer die dankzij de STS op neutrale wijze gebruiksgeschikte producten en systemen kan (laten) voorschrijven.

De STS vervullen dan ook een beduidende functie bij de bescherming van de eindgebruiker. Dit is m.n. het geval wanneer de STS ook eisen opleggen m.b.t. de technische bekwaamheden van de uitvoerders.

6. Bijlage: enkele nuttige referenties

- Richtlijn (EU) 2015/1535 van het Europees Parlement en de Raad van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij;
- Verordening (EG) N° 764/2008/EG van het Europees Parlement en de Raad van 9 juli 2008 tot vaststelling van procedures voor de toepassing van bepaalde nationale technische voorschriften op goederen die in een andere lidstaat rechtmatig in de handel zijn gebracht en tot intrekking van Beschikking nr. 3052/95/EG;
- Verordening (EU) Nr. 305/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2011 tot vaststelling van geharmoniseerde voorwaarden voor het verhandelen van bouwproducten en tot intrekking van Richtlijn 89/106/EEG van de Raad;
- Wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten;
- Wet van 17 juni 2016 betreffende de concessieovereenkomsten;
- Wet van 17 juni 2013 betreffende de motivering, de informatie en de rechtsmiddelen inzake overheidsopdrachten, bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten en concessies (gewijzigd door de wet van 16 februari 2017).